

Indusfloden – en källa till samarbete

En studie om Indus Waters Treatys överlevnad

LUNDS
UNIVERSITET

Erik Lindgren
Gabriel Lindén

Abstract

I denna uppsats studeras avtalet Indus Waters Treaty (IWT), ett samarbetsavtal mellan Indien och Pakistan om delning av Indusflodens vatten. Syftet med uppsatsen är att undersöka hur avtalet kommit att överleva mer än 50 år trots ländernas mycket känsliga politiska relation. Undersökningen genomförs utifrån en teorianvändande utgångspunkt med defensiv realism och funktionalism som teoretiska verktyg. Tre centrala infallsvinklar har valts ut inom respektive teori för att analysera hur avtalet kommit att överleva. Inom defensiv realism presenteras Indiens dominerande roll, förhöjd säkerhet och begränsad förekomst av fusk som möjliga förklaringar till avtalets överlevnad. Utifrån funktionalistisk teori diskuteras avtalets bestämmelser, utbyte av data mellan länderna som bidrar till lägre transaktionskostnader, och internationella förväntningar. I slutet av arbetet sammanvägs dessa resultat i en slutdiskussion. Diskussionen avslutas med en slutsats där ett funktionalistiskt resonemang lyfts fram som den kanske viktigaste förklaringen till avtalets överlevnad. Slutsatsen är att avtalet överlevt tack vare att det utformats utifrån funktionalistiska principer kring form efter funktion, vilket bidrar till att avtalet med stor sannolikhet uppfattas som okontroversiellt och apolitiskt.

Nyckelord: Defensiv realism, flod, funktionalism, Indien, Indus Waters Treaty (IWT), Pakistan, samarbete, vatten.

Antal ord: 9 667

Innehållsförteckning

1	Introduktion	1
1.1	Disposition	2
1.2	Syfte	2
1.3	Forskningsfrågor	3
1.4	Bakgrund	3
1.4.1	Problematiken kring Indussystemet	4
1.4.2	Ett samarbete börjar ta form	4
1.4.3	De viktigaste beståndsdelarna i IWT	5
1.4.4	Orsaker till ländernas rivalitet	6
2	Metodologi	8
2.1	Empirisk ansats	8
2.2	Val av fall	8
2.3	Varför studien är förklarande	9
2.4	Varför studien är teorikonsumerande	9
2.5	Operationalisering	10
2.6	Problem kring metodval	10
3	Teori	12
3.1	Defensiv realism	12
3.1.1	Motivering av teorival	13
3.2	Funktionalism	13
3.2.1	Motivering av teorival	15
4	Analys	16
4.1	Avtalets inneboende egenskaper och skev maktbalans	16
4.2	Förhöjd säkerhet och minskade transaktionskostnader	19
4.3	Efterlevnad och internationell påverkan	21
4.4	Sammanfattning av analysresultat	23
5	Slutdiskussion	25
6	Referenser	27

1 Introduktion

Vatten är mer än en källa till liv. Översvämningar och höga vattennivåer i hav, floder och sjöar kan ge skador av enorma proportioner. Samtidigt klarar sig ingen utan tillgång till vatten. Vi måste alla få i oss vatten i stort sett dagligen. Floder, dammar och vattendrag kan generera elektricitet. De utgör dessutom viktiga transportleder och är avgörande för jordbrukens överlevnad i torrare delar av världen. Här någonstans ligger problematiken. Samtidigt som ingen klarar sig utan vatten måste vi också förhålla oss med respekt till dess möjlighet att påverka våra liv i negativ riktning. Ett exempel på detta är översvämningarna av Indusfloden i Pakistan 2010 som orsakade en av vår tids största humanitära katastrofer. Motsatsen, i vissa avseenden än mer problematiskt, är bristen på vatten. Det är ingen hemlighet att fler och fler människor idag delar på allt färre av naturens resurser. Kanske är bristen på vatten det tydligaste och mest avgörande exemplet. Under sin tid som generalsekreterare för Förenta Nationerna uttalade sig Kofi Annan så här:

“Fierce competition for fresh water may well become a source of conflict and wars in the future.”

Kofi Annan, mars 2001 (Wolf, 2007, s. 241)

Sydasien är en del av världen där diskussionen kring vatten är högaktuell, och länge varit så. Inte bara på grund av klimatförändringar som påverkar vattennivåerna i regionen, utan kanske framförallt eftersom länder som Indien, Pakistan och Bangladesh är bland de mest tätbefolkade i världen. Dessa länder delar dessutom enorma flodsystem, såsom Indus som förbinder Indien och Pakistan. När det gäller Indien och Pakistan kompliceras förhållandet kring Indus av ländernas frostiga politiska relation. Förutom att belysa de risker för konflikt som uppstår till följd av delade flodsystem är det dock viktigt att betona möjligheterna till mellanstatligt samarbete kring vatten. Forskare vid Oregon State University har i en studie kommit fram till att vatten är mer en källa till samarbete än konflikt (Wolf, 2007, s. 261). Detta bekräftas av ett senare uttalande från Kofi Annan:

“But the water problems of our world need not be only a cause of tension; they can also be a catalyst for cooperation . . . If we work together, a secure and sustainable water future can be ours.”

Kofi Annan, februari 2002 (Wolf, 2007, s. 241)

I denna uppsats studeras Indien och Pakistans relation med avseende på flodsystemet Indus och avtalet Indus Waters Treaty (IWT) – ett samarbetsavtal som reglerar ländernas användning av flodsystemets vatten. Avtalet har överlevt trots ländernas besvärliga politiska relation och två krig.

1.1 Disposition

Denna uppsats försöker förklara IWT:s över femtioåriga överlevnad. Vi börjar med att förklara vårt syfte och delge läsaren våra forskningsfrågor. Efter syftesförklaringen ges en bakgrund till hur IWT kom till, viktiga delar av avtalet samt en kortare historisk förklaring till Indien och Pakistans rivalitet. Efter bakgrunden kommer metoddelen där vi förklarar hur vi har tänkt gå tillväga, varför vi har gjort de val vi gjort och kritiska punkter kring dessa val. Efter denna följer teoridelen. Där presenterar vi våra teorier, funktionalism och defensiv realism, och motiverar varför just dessa används. Sedan tar analysen vid. Här analyseras tre empiriska aspekter utifrån teorin. För det första analyseras några av avtalets konkreta egenskaper samt Indiens dominerande ställning gentemot Pakistan. Därefter studeras betydelsen av säkerhet och gemensamt samarbete kring utbyte av data. Slutligen analyseras risken för bristande efterlevnad av avtalet och de internationella förväntningar som gör att omfattande fusk undviks. Efter analysen förs en slutdiskussion i vilken resultaten diskuteras och vi tar ställning till vilken teori som bäst förklarar IWT:s överlevnad.

1.2 Syfte

Denna uppsats behandlar flodsystemet Indus – ett flodsystem med stor betydelse för Indien och kanske framförallt Pakistan. Avgörande blir att betrakta hur staternas regeringar hanterar Indusfrågan, huvudsakligen med avseende på IWT. IWT är ett av få samarbetsavtal mellan länderna och grundas på många sätt i Pakistans beroendeställning i förhållande till Indien, varifrån vattnet flödar. Detta är intressant att studera av två skäl. För det första har samarbetet vuxit fram ur risken för konflikt kring vatten och tvister av större politisk proportion, såsom Kashmirkonflikten. För det andra, och centralt i denna undersökning, är det intressant att studera hur samarbetet kommit att fortskrida trots fortsatta dispyter mellan Indien och Pakistan. I absolut mening kan avtalets existens ligga mer i Pakistans intresse eftersom det reglerar Indiens rätt att bruka Indusvattnet. Samtidigt är det inte omöjligt att Indiens dominerande roll förstärks när landets medverkan betraktas med tacksamhet och undergivenhet från Pakistan, vilket bland annat resulterar i att Indien inte följer avtalet i full utsträckning. Med tanke på framförallt ländernas rivalitet är det lätt att uppfatta IWT:s överlevnad som något motsägelsefullt. Vi tänker analysera avtalets långvariga överlevnad utifrån två teoretiska perspektiv inom internationell politik: defensiv realism och funktionalism. Syftet är att genom dessa identifiera förklaringar till varför avtalet fortfarande existerar. Vi vill se hur dessa perspektivs förklaringar skiljer sig åt, och senare ta ställning till vilket av dem vi tycker bäst förklarar paradoxen.

1.3 Forskningsfrågor

- Hur kan man förklara att IWT överlevt i 52 år?
- Förklaras IWT:s överlevnad bäst av defensiv realism eller funktionalism?

1.4 Bakgrund

I denna del börjar vi med att kort gå igenom både geografiska och andra förutsättningar för Indussystemet. Efter detta följer en introduktion till problematiken kring flodsystemet. Därefter kommer en kort bakgrund till varför och hur samarbetet initierades. På detta följer en presentation av de viktigaste bestämmelserna i avtalet. Bakgrunden avslutas med en kortare historieskildring med avsikt att förklara Indien och Pakistans rivalitet.

(Al-Jazeera, 2011)

Flodsystemet Indus utgår från den tibetanska högplatån och rinner ut i Arabiska havet. På sin väg mot havet rinner floden först genom Indien och sedan Pakistan. Flodsystemet är Pakistans största och viktigaste vattenförsörjare (Lowi, 1995, s.61-63). Årligen rinner cirka 207 miljarder kubikmeter vatten igenom floden, vilket är dubbelt så mycket i jämförelse med Nilen. Sedan länge har konstbevattning längs floden varit en förutsättning för lyckat jordbruk. Under brittisk administration, vilken då omfattade det som idag är både Indien och

Pakistan, utvecklades konstbevattningsystemet kraftigt. I början av 1940-talet var systemet världens mest omfattande (OSU, 2012).

1.4.1 Problematiken kring Indussystemet

De stora konstbevattningsystemen innebar större behov av samordning av vattenresurserna längs flodsystemet. Under denna period fanns alltid en auktoritet för de påverkade delstaterna att vända sig till – britterna. Kunde problem inte lösas på lokal nivå fanns en högre auktoritet tillgänglig för att åtgärda problemen. Under brittiskt välde var det framförallt två delstater som var oeniga kring hur floden och dess vatten skulle hanteras: Punjab, som idag är uppdelat mellan dagens Indien och Pakistan, och Sind i dagens Pakistan. Då floden rann först genom Punjab påverkades Sind av delstatens politik i frågan. Detta problem identifierades av britterna som tillsatte en kommission 1942 vilken föreslog att floden skulle hanteras som en enda enhet, snarare än flera mindre. Detta förslag godtog inte av varken Punjab eller Sind, och frågan skickades till London för att avgöras. Ett beslut skulle fattas 1947, vilket dock hindrades av Indien och Pakistans självständighet. I augusti 1947 utropades ländernas självständighet och frågan kom nu att falla ur händerna på britterna. Hanteringen kring floden skulle nu inte ske främst mellan delstaterna Punjab och Sind, utan mellan de nya staterna Indien och Pakistan (OSU, 2012).

Bildandet av Indien och Pakistan innebar problem, såsom tvångsförflyttning av människor mellan länderna och tvister kring gränsdragningen, vilka på många sätt överskuggade problematiken kring Indussystemet (BBCa, 2011). Pakistan, som var och är starkt beroende av vattnet från floden, ansåg sig beroende av sin rival Indien, som floden passerar på sin väg till Pakistan. Dessutom fanns inte längre någon högre auktoritet att vända sig till (OSU, 2012).

1.4.2 Ett samarbete börjar ta form

I början av 1950-talet besökte David Lilienthal, då ordförande i organisationen Tennessee Valley Authority som bland annat arbetar med hantering av floder, området på inbjudan av dåvarande indiske premiärministern Jawaharlal Nehru (TVA, 2012)(OSU, 2012). På väg hem från besöket skrev Lilienthal en artikel som kom att bli startskottet för det samarbete som idag utgörs av IWT. Artikeln kom att läsas av Lilienthals näre vän, Eugene R. Black, dåvarande Världsbankschef. Världsbanken är en organisation med 180 medlemsländer som har till uppgift att stödja fattiga länder, främst genom gynnsamma lån (NE, 2012). Med hjälp av råd från Lilienthal lade banken fram ett förslag till Indien och Pakistan. Innan förhandlingarna kunde börja ställde dock Världsbanken en del villkor som länderna var tvungna att godkänna. Villkoren innefattade bland annat att länderna skulle erkänna att flodens vatten väl räckte till båda, att förhandlingar skulle ske oberoende av vad som skett i tidigare förhandlingar samt att förhandlingarna skulle ske utifrån en saklig och inte politisk utgångspunkt (OSU,

2006). Länderna accepterade villkoren och förhandlingarna kunde börja. Första mötet skedde 1952 i Washington.

Världsbanken lät till en början länderna själva ge förslag till hur problematiken skulle lösas, men inget förslag lades fram som man kunde komma överens om. 1954 presenterade Världsbanken ett eget förslag vilket innebar att de västra småfloderna som utgör Indussystemet skulle tillfalla Pakistan, och de östra Indien. Förslaget accepterades av Indien och delvis av Pakistan. 1960 accepterades och ratificerades avtalet, med vissa mindre ändringar och tekniska tillägg, av båda länderna (OSU, 2012). Även Världsbanken inkluderades som avtalspartner (Gopalan, 2007, s. 698) Dessutom lovade Världsbanken och Indien att tillsammans investera över en miljard dollar i utvecklingsprojekt kring floden. IWT var nu ett faktum (OSU, 2012).

1.4.3 De viktigaste beståndsdelarna i IWT

Undala Z. Alam, doktor i politisk geografi vid Queen's University i Belfast, har identifierat några punkter hon anser som viktigast i IWT:

- Indien ska, bortsett från vissa mindre undantag, låta vatten från Indussystemets västra floder rinna obehindrat in i Pakistan.
- Pakistan ska få rätten att bygga bland annat tre dammar och åtta kanaler.
- Indien och Pakistan ska arbeta med utbyte av data.
- Indien ska bidra med 62 miljoner dollar till samarbetet.

Utöver detta fastslår avtalet hur konflikter ska hanteras. I första hand ska parterna vända sig till en neutral expert. I sista hand ska en skiljedomstol sammankallas, vilken har sista ordet (OSU, 2012). Denna skiljedomstol ska först och främst grunda sina beslut på avtalets regler och bestämmelser. Enligt paragraf 29 i Appendix G ska man om dessa inte räcker till i första hand använda relevanta internationella konventioner som båda parter uttryckligen accepterat och i andra hand använda relevant sedvanlig internationell rätt (IWT, 1960). Skiljedomstolens beslut är slutgiltigt och bindande, och ska innehålla ett ställningstagande i konflikten samt ekonomisk kompensation för den part som får rätt (IWT, 1960, paragraf 23 i Appendix G). Denna ekonomiska kompensation är den enda sanktionsmöjlighet avtalet ger möjlighet till.

I IWT klargörs även att ingen av parterna får använda avtalet till att på något sätt hävda rätten till något som inte bokstavligen står i avtalet. Exempelvis godkänns inte implicita antaganden. Avtalet kan inte heller generaliseras eller anses gälla något som skett innan avtalet slöts (IWT, 1960, artikel 11).

Till sist finns bestämmelser i avtalet som säger att länderna måste meddela och konsultera varandra vid planer av större vikt såsom exempelvis dammbyggen (IWT, 1960, artikel 4).

1.4.4 Orsaker till ländernas rivalitet

Indien och Pakistans rivalitet gällande Indusfloden måste förstås i ljuset av ländernas konfliktfyllda historia. Relationen har ända sedan självständigheten varit frostig. Det började vid den faktiska delningen av det som då var Brittiska Indien. Två länder skapades, Indien och Pakistan (som då även bestod av det som idag är Bangladesh). Tanken var att Pakistan skulle bli det land med muslimsk majoritet och Indien det med hinduistisk sådan. På grund av detta följdes delningen av en massflytt där 10 miljoner människor mer eller mindre tvångsförflyttades. Runt en miljon beräknas ha dött under oroligheterna som uppstod i anslutning till massflykten (BBCa, 2011). Det är dock inte denna tragedi som i högst grad har vidhållit rivaliteten mellan länderna. Den känsligaste och mest turbulenta frågan har allt sedan delningen varit Kashmirregionen uppe i norr. Båda länderna har gjort anspråk på hela området, som idag är uppdelat i en pakistansk delstat, Azad, och två indiska, Kashmir och Jammu.

1947 utkämpades det första av tre krig länderna emellan. Kashmir, som ännu inte var uppdelat som idag, blev invaderat av pakistanska trupper. Kashmirs Maharadja, som då styrde hela området, kallade efter hjälp från Indien i utbyte mot att Indien skulle få ta över områdets försvars- och utrikespolitik. Att Indien skulle få de befogenheterna godkändes dock inte av Pakistans regering, vilket gjorde att striderna fortsatte. Länderna kom så småningom överens om att en folkomröstning i Kashmir skulle få avgöra frågan, och det var på basis av denna överenskommelse som FN ordnade ett eldupphör och kriget fick sitt slut 1948. Efter förhandlingar på 1950-talet delades Kashmir in i dagens områden, vilka nämndes ovan (BBCb, 2012).

18 år senare, 1965, var det dags för det andra Indo-pakistanska kriget. Kriget hade två fronter, varav en var Kashmir. Redan i början av 1966 kom länderna överens om ett eldupphör, vilket innebar att länderna återgick till de positioner man haft innan kriget bröt ut (BBCc, 2012).

Det tredje och hittills sista Indo-pakistanska kriget utspelade sig 1971. Detta krig gällde det som då kallades för Östpakistan (nuvarande Bangladesh) frigörelse från Västpakistan. Frigörelsen skapade ett inbördeskrig mellan Öst- och Västpakistan, ett krig som bland annat tvingade runt 10 miljoner östpakistanier att fly till Indien. Indien, som på grund av flyktingströmmarna kände sig indragna i konflikten, svarade med att intervensera i Östpakistan för att skydda dess befolkning. Det tredje Indo-pakistanska kriget var ett faktum. Västpakistanens armé ansåg sig slutligen tvungna att ge upp och i december 1971 vann Bangladesh sin självständighet (BBCd, 2012).

Efter det tredje Indo-pakistanska kriget har inget ytterligare krig utkämpats mellan länderna. Dock har oroligheter fortsatt att blossa upp, främst kring

Kashmirregionen, men även runt ländernas anskaffning av kärnvapen (BBCe, 2012).

2 Metodologi

Vi kommer att genomföra en empirisk fallstudie med förklarande ambition. Indusfrågan som fall kommer att analyseras utifrån två teorier, varför studien blir teorikonsumerande. I detta kapitel förklaras varför studien bär denna karaktär genom motivering av val av fall och metod. Vi kommer även att diskutera operationalisering och för- och nackdelar med den metod vi valt.

2.1 Empirisk ansats

Denna studie har för avsikt att beskriva samarbetet gällande IWT utifrån empiri, vilket i detta fall innebär en betraktelse av Indiens och Pakistans samarbete kring Indus samt vad som föranlett detta. Uppsatsen applicerar varken normativa eller konstruktiva infallsvinklar. Anledningen till detta är att undersökningen har ett tydligt fokus, med ett övergripande mål att besvara frågeställningen på ett förklarande vis så ingående som möjligt. Detta för att undvika mer vidsträckt och ytlig analys. I enlighet med vad statsvetaren Essaiason och kollegor skriver om empiriska studier, är det i denna undersökning observationerna som fastställer resultatet och slutligen besvarar frågeställningen (Essaiasson m.fl, 2012, s. 23).

2.2 Val av fall

Uppsatsen belyser vattenfrågan, ett omdiskuterat och extremt omfångsrikt ämne. Detta är en viktig förklaring till att studien är av kvalitativ karaktär. En fallstudie, den form av kvalitativ metod som används, möjliggör en avgränsning inom ämnet. Valet av Indusfrågan som fallstudie berättigas på flera sätt. För det första finns mycket tillgängligt material som möjliggör empiriska observationer utan att befinna sig på plats. Flertalet studier har gjorts gällande Indusfloden och IWT, men ingen av dessa fokuserar på den paradox vi vill belysa: att avtalet överlevt under tillsynes ogynnsamma politiska förhållanden. För det andra har vi båda erfarenhet från Punjabregionen och gränsområdet mellan Indien och Pakistan. Vi har upplevt vilka förhållanden människor lever under i denna region och dessutom insett hur oerhört betydande förhållandet mellan Indien och Pakistan är – inte enbart på statlig nivå utan även på individnivå.

För det tredje är Indusfrågan intressant att studera i sig. Dels är den intressant eftersom flodsystemet bokstavligen är livsviktigt för miljontals människor som lever i anslutning till det, dels eftersom Indien och Pakistans relation gällande Indus är värd att studera för att förstå liknande situationer i andra delar av världen. För precis som Kofi Annan sagt i ett uttalande så är konflikter och samarbete kring vatten lika aktuellt i alla delar av världen (UNIS, 2001). Således finns goda möjligheter att resultatet kan användas för att dra lärdom av svårigheter och möjligheter som detta på många sätt unika samarbete ger uttryck för.

2.3 Varför studien är förklarande

Denna studie är som tidigare nämnts av förklarande karaktär. Ambitionen är inte endast att beskriva hur den aktuella situationen ser ut, utan även varför den ser ut som den gör. En förklarande ansats är viktig eftersom den bidrar till forskningen i större grad än en beskrivande sådan, framförallt när det gäller ett ämne som omfattas av stora mängder tillgängligt material och information. Anledningen är att vem som helst snabbt kan sätta sig in i vad som inträffat, men inte lika snabbt i hur det kommer sig att något skett. Det är de bakomliggande mekanismerna vi vill åt. För att identifiera dessa krävs en mer ingående studie av ämnet.

2.4 Varför studien är teorikonsumerande

Först och främst ska här definieras vad vi menar med teori. Vi ser en teori som en samling verktyg vilka kan användas för att bygga upp en förklaring till ett problem. Själva teorin är verktygslådan och dess inneboende uppfattningar och förklaringar är verktygen. En liknande uppfattning och definition av teoribegreppet presenteras av Esaiasson med flera i boken Metodpraktikan (2012, s. 37). Precis som att olika verktygslådor innehåller olika verktyg, kan olika teorier ge olika förklaringar på samma problem. I denna studie, där vi använder oss av två olika teorier, är en central uppgift att slutligen bestämma vilken av teorierna som vi anser presenterar den bästa förklaringen. Detta görs i diskussionsdelen.

Varför är studien teorikonsumerande och inte teoriprovande? Med tanke på att vi använder två teorier, och i diskussionsdelen vill bestämma vilken av dessa som bäst förklarar frågeställningen, kan studien uppfattas som teoriprovande. Studien är inte nödvändigtvis framarbetad långt ifrån teoriprovande metod, för liksom Esaiasson med flera skriver kan gränsen mellan teoriprovande och teorikonsumerande metod vara hårfin. Men vi anser att denna studie till större

del är teorikonsumerande eftersom Indusfallet ligger i fokus i större utsträckning är teorierna. Det är utifrån Indusfrågan vi valt våra teorier, inte tvärtom. I en teoriprovande studie ligger fokus snarare på att testa teorierna än att försöka förklara fallet. (Esaiasson m.fl., 2012, s. 40-41) Då det sistnämnda är precis vad vi avser göra, blir studien således teorikonsumerande.

2.5 Operationalisering

Operationalisering är den process i vilken man identifierar empiriska belägg som ska bekräfta en teoris antaganden (Esaiasson m.fl., 2012, s. 55). De funktionalistiska antaganden som vi försöker bekräfta genom empirin är hard law, soft law, auto-interpretation, form efter funktion, minskade transaktionskostnader och internationell påverkan. När det gäller defensiv realism utgörs dessa av skev maktbalans, säkerhetsdilemmat, Indiens dominerande roll, förhöjd säkerhet och risken för fusk (se kapitel 3). De empiriska belägg som ska bekräfta dessa teoretiska begrepp hittar vi dels i avtalets inneboende egenskaper och bestämmelser, dels i faktorer som ligger utanför själva avtalet, såsom hur mycket pengar Världsbanken lånat ut till Indien eller Indiens dominerande roll som bland annat bekräftas av Indiens hot om att dra sig ur IWT (se kapitel 4).

2.6 Problem kring metodval

Att välja något innebär oundvikligen att välja bort något annat. Det som är en metods fördel kan vara en annans nackdel. Nedan identifieras två problem utifrån vårt val av metod.

Det första problemet vi identifierar handlar om problematiken som har med fallstudier och extern validitet att göra. Extern validitet handlar om huruvida framkomna resultat kan appliceras även på andra kontexter, med andra ord huruvida de går att generalisera eller inte (Esaiasson m.fl., 2012, s.57). Kritiken mot fallstudier går ofta ut på att man ser negativt på möjligheterna till generalisering, antingen enligt logiken "en gång är ingen gång", eller enligt logiken att ett djupdyk i ett fall medför att resultaten man får fram påverkas av så många fallspecifika faktorer att resultaten inte kan säga något relevant om andra fall. Denna problematik är vi medvetna om, men vi anser trots detta att förtjänsterna med att använda en fallstudiemetod överväger bristerna, framförallt eftersom vårt problem med nödvändighet kräver den metod vi valt för att analysen ska kunna ge relevanta svar. Ambitionen är dock som tidigare nämnts att delar av slutsatserna vi drar från hur man försökt lösa problematiken kring Indusystemet kan appliceras på liknande fall.

Det andra problemet som bör belysas är den kritik som kommer från det som Esaiasson med flera kallar för perspektivismen (2012, s.21). Enligt perspektivismen finns ingen mening att jämföra eller använda olika teorier eftersom dessa kommer fram till olika svar. Varje teori skapar sin egen sanning. Man talar ofta om att användande av teorier kan liknas vid glasögons funktion. För att utveckla denna metafor kan man säga att det är naturligt att man ser världen som mörk om man ser den genom solglasögon och ljus om man ser den genom läsglasögon. Hur man ser världen beror alltså på vilka glasögon man bär. Hur kan då detta problem överbryggas? Enligt Esaiasson med flera kan man komma runt problemet genom att man ställer precis samma frågor och tittar på exakt samma material utifrån varje teori. Gör man detta, och inte låter frågorna och materialet variera, har man möjlighet att få en mer neutral och saklig bild av problemet och därmed bättre och mer tillförlitliga resultat (2012, s. 23-24).

3 Teori

Inledningsvis presenteras en övergripande definition av respektive teori: defensiv realism och funktionalism. Därefter läggs fokus på vad varje teori säger om just samarbete. Slutligen ges kortare motiveringar till varför just dessa teorier valts för att studera Indusfrågan.

3.1 Defensiv realism

Enligt statsvetaren Shiping Tang är defensiv realism idag en av de viktigaste och mest dominerande teorierna inom internationell politik. Samtidigt är perspektivet också ett av de mer svåröversiktliga eftersom det saknar en enhetlig definition. Tang försöker trots allt presentera en mer distinkt definition av defensiv realism, som han menar utgår från den mer klassiska realistiska teorin känd som säkerhetsdilemmat (Tang, 2010, s. 1-5). Säkerhetsdilemmat talar i termer av relativa effekter och innebär att en stat som höjer sin egen säkerhet automatiskt försämrar säkerheten för andra stater (Jervis, 2011 [1978], s. 339).

Intressant med defensiv realism, till skillnad från dess motsats offensiv realism, är att inriktningen inte nödvändigtvis argumenterar i termer av aggression, exempelvis krigshandlingar. Snarare befäster teorin staters mer restriktiva beteende i form av förhandlingar och samarbetsavtal (Mingst & Arreguín-Toft, 2011, s. 73-74). Detta bekräftas av Shiping Tang som menar att stater inte är aggressiva i sin natur (Tang, 2010, s. 11). Samtidigt, som i all realistisk teori inom internationell politik, belyser man anarkin som närvarande på ett internationellt plan (Mingst, 2011, s. 31). Således tvingas stater till ett restriktivt förhållningssätt där det egna intresset prioriteras i första hand, vilket resulterar i självhjälp (Dinar, 2008, s. 12).

Defensiva realister hävdar, liksom neoliberaler, att konflikter kan undvikas genom skapandet av institutioner, exempelvis samarbetsallianser. Även om man inte betraktar dessa som den mest effektiva möjligheten att förhindra konflikt, kan institutionsbyggande lindra säkerhetsdilemmats effekter. Samarbete kan med andra ord generera större grad av ömsesidig säkerhet för deltagande stater. Samtidigt, vilket är viktigt att betona, hävdar defensiva realister att konflikt är omöjligt att undvika i vissa fall. Anledningen till detta förklaras möjligen av att teorin erkänner att det finns områden där stater har gemensamma intressen, men att det finns överhängande risker för brist på efterlevnad och fusk bland vissa stater kring gemensamt fattade beslut (Baylis, 2008, s. 130-131). Denna tanke bottnar i realisters föreställning om att vissa stater kan gynnas mer av samarbete än andra – mycket på grund av starka staters dominerande funktion. Dessa

hegemonier har i många fall möjligheten att forma samarbetsavtal efter eget intresse, med mindre hänsyn till andra samarbetspartners intressen. Och även om samarbeten inte formellt utformas med utgångspunkt från dominerande staters intressen, blir slutresultatet att dominerande regimer reglerar spelreglerna på ett informellt och praktiskt plan, något som mindre inflytelserika stater får rätta sig efter – vilket de gör förmodligen eftersom de ofta har ett starkt behov av att samarbetet existerar överhuvudtaget. Den så kallade *hegemoniska stabilitetsteorin* menar till och med att samarbete inte är möjligt utan närvaro av en dominerande och hegemonisk stat (Dinar, 2008, s. 12).

3.1.1 Motivering av teorival

Flera förklaringar finns till att just defensiv realism valts ut som en av två teorier för att undersöka Indusfrågan. En anledning är att ett realistiskt perspektiv är motiverat eftersom det betonar anarki som närvarande på internationell nivå. Detta är i högsta grad aktuellt gällande relationen mellan Indien och Pakistan som förutom dispyter kring Indusfloden huvudsakligen präglats av ländernas konflikt kring Kashmir-regionen (Lowi, 1995, s. 63). Att fokus läggs på just defensiv realism grundas i teorins möjlighet att presentera samarbete som en möjlighet för att undvika konflikt, vilket IWT är ett exempel på. Dessutom belyser perspektivet förhållandet mellan mäktiga och mindre mäktiga stater. Det är ingen hemlighet att Pakistan på många sätt är placerat i en beroendeställning i förhållande till betydligt mäktigare Indien. Detta bekräftas av statsvetaren Miriam R. Lowi som menar att en välfungerande implementering av IWT är avgörande för Pakistan men mindre viktigt för Indien, som dessutom anser sig besitta större politisk legitimitet än Pakistan (Lowi, 1995, s. 66-67).

Vidare utgår defensiv realism från säkerhetsdilemmat, vilket också i hög grad aktuellt när det gäller IWT – ett samarbete som utformats för att höja säkerheten för både Indien och Pakistan, möjligen med större hänsyn till säkerställandet av Pakistans vattentillgångar. Slutligen, med tanke på att defensiva realister betonar risken för fusk bland stater som ingår i samarbete, är perspektivet intressant eftersom antagandet tycks överensstämma med verkligheten i detta fall. Indien har fått mycket kritik från framförallt Pakistan som vid ett flertal tillfällen hävdade att Indien bryter mot IWT. Ett av de mer kända exemplen är det så kallade Tulbul-projektet som enligt Pakistan bryter mot artikel 1 i IWT (1960).

Samtliga ovan nämnda aspekter – Indiens dominerande roll, säkerhetsdilemmat och risken för fusk – kommer att behandlas i uppsatsens analysdel.

3.2 Funktionalism

Vi utgår från E.B. Haas, professor i statsvetenskap, variant av neofunktionalism som han presenterar i boken *Beyond the Nation-State* (1964). Teorin kommer i denna uppsats benämnas BNS. Vi har valt att komplettera denna med diskussioner

från två andra teoretiker inom traditionell funktionalism, Kenneth W. Abbott och Duncan Snidal. Detta gör vi eftersom de kommer med relevanta kompletterande teorier kring vilka förutsättningar som talar för ett långsiktigt samarbete samt för att konkretisera begreppet funktionalism, som annars är förhållandevis brett och otydligt.

BNS är en teori som berör regionalt och internationellt samarbete och integration. Enligt teorin blir integration och samarbete möjligt genom en förändring mot gemensamma intressen och redefiniering av aktörers intressen (Saeter, 1998, s.14). Ett centralt begrepp inom denna teori, liksom funktionalism i allmänhet, är *spill over*. Detta innebär att integration och samarbete inom ett område spiller över och sprider sig till andra områden. *Spill over* ses dock inte inom Haas teori som något som sker automatiskt – antingen sker det eller så sker det inte. Utfallet beror på huvudaktörernas – här nationella regeringars – egna, själviska intressen. Intressena påverkas av en mängd faktorer, både inhemska och internationella. Beroende på vilka erfarenheter aktörerna drar från det enskilda samarbetet kan resultatet antingen bli att integrationen utökas eller att dess tillväxt stoppas upp och kanske rentav blir negativ (Saeter, 1998, s.17-26).

Integration och samarbete sker enligt BNS genom sammanfallande intressen, och inte på basis av någon idé om det allmännas bästa. Detta håller Abbott och Snidal med om, vilka menar att länder ingår avtal för att lösa specifika, konkreta problem (2000, s.1-2). Integration ses inom BNS som resultatet av ett institutionaliserat samarbete genom existerande internationella organisationer, såsom exempelvis Världsbanken. En viktig förutsättning är dock att ländernas nationella regeringar har vilja att samarbeta (Saeter, 1998, s.17-22).

Abbott och Snidal har, enligt juridikprofessor Gopalan, identifierat några faktorer som talar för att integrationssamarbeten ska överleva en längre tid. Den första faktorn kommer ur insikten att länder inte följer ett samarbetsavtal enbart för sakens skull, utan även med tanke på att dåligt uppförande inom ett samarbete kan leda till dåligt rykte inom andra. Känner aktörer stort tryck utifrån kanske de väljer att följa avtalet, trots att annat agerande egentligen skulle ha gynnat dem mer. I vårt internationaliserade system är detta en variabel som troligtvis är av stor vikt. Den andra faktorn handlar om skiljedomstolar. När det inom ett samarbete finns neutrala skiljedomstolar, som tolkar regler och fungerar som dömande instans, minskar riskerna att länder tolkar reglerna själva utefter vad som passar dem där och då. Detta kallar Abbott och Snidal för *auto-interpretation*. Ju mindre stater ägnar sig åt detta, desto större chans har avtalet att överleva. Den tredje faktorn har att göra med huruvida avtalet stipulerar *hard law* eller *soft law* (Gopalan, 2007, s.691). Hard law definieras av Abbott och Snidal som ett juridiskt bindande avtal med specificerade skyldigheter, i vilket tolkningsföreträde och regelimplementering delegeras till en oberoende auktoritet. Soft law är ett avtal som inte har specificerat avtalsparternas skyldigheter och vem som har rätt att tolka reglerna (2000, s.1-2). Enligt Abbott och Snidal talar hard law för att ett avtal ska hålla länge. Till en början, under förhandlingsstadiet, är det relativt sett kostsamt att diskutera fram specifika bestämmelser och regler, men när detta väl gjorts blir kostnaderna lägre då man framöver behöver lägga mindre resurser på övervakning och förhandling. Det senare måste hela tiden göras i avtal med soft law. Teorin säger alltså att när ett samarbete med hard law har varit igång ett tag

blir det kostsammare för stater att inte följa det än att följa det, varför ett sådant avtal har chans att överleva länge (Gopalan, 2007, s.693). Vi ska här även ta upp en fjärde faktor som bidrar till att ett avtal kan överleva under en längre tid. Denna faktor tas dock inte upp av Abbott och Snidal eller Haas, utan av Karen A. Mingst, professor i statsvetenskap. Hon skriver att ett avtal enligt ett funktionalistiskt tänk med fördel utformas efter dess funktion. Ett avtal om vatten ska begränsas till att bara handla om just det specifika vattendraget man är ute efter. Ett avtal bör utformas på detta sätt för att avpolitiserar, och på så vis bli mindre kontroversiellt (Mingst, 1981, s. 162).

3.2.1 Motivering av teorival

Vi har valt att använda funktionalismen då vi tror att den kan ge relevanta svar på våra forskningsfrågor. Det är intressant att analysera avtalets överlevnad utifrån ett perspektiv som ser positivt på chanserna till samarbete. Att denna teori även lägger fokus på regional integration, vilket IWT är ett exempel på, gör den än mer intressant. Något som ytterligare gör funktionalismen intressant i sammanhanget är det faktum att idékällan till avtalet – Lilienthal, som nämndes i bakgrunden – själv tänkte i funktionalistiska banor: han hade en idé om att detta avtal skulle ge grund för utvecklat samarbete länderna emellan (Lowi, 1995, s. 64). Denna idé är starkt förknippad med en av funktionalismens grundstenar, *spill over*-effekten. Vidare är det intressant att jämföra en samarbetsinriktad teori med en konfliktinriktad sådan (även om defensiv realism i större utsträckning än andra inriktningar inom realism fokuserar på samarbete). Allt ovan nämnt sammantaget gör att valet av funktionalism känns tämligen självklart.

4 Analys

Vi analyserar IWT:s överlevnad utifrån tre gemensamma punkter för de två teorier vi valt. Således har analysen en tematisk karaktär. Syftet med uppdelningen är att jämföra hur teorierna kan se på mer eller mindre samma empiri och att tydligt se hur förklaringarna skiljer sig åt.

4.1 Avtalets inneboende egenskaper och skev maktbalans

Funktionalismen lägger ett visst fokus på avtalets faktiska bestämmelser vid försök att redogöra för faktorer som talar för att ett samarbete ska överleva länge. Vilka egenskaper i IWT kan förklara dess 50-åriga överlevnad? Som nämndes i teoridelen, anser Abbott och Snidal att ett avtal har större chanser att överleva om dess bestämmelser kan definieras som *hard law*, snarare än *soft law* (Gopalan, 2007, s.693). Statsvetarna Andrea K. Gerlak och Keith A. Grant instämmer i detta och skriver bland annat att avtal som möjliggör effektiv övervakning och efterlevnad tenderar att stå sig starka (2009, s.117). Frågan är huruvida IWT är av hard law-typ. Ett jakande svar på denna fråga skulle ge en förklaring till avtalets överlevnad.

Vi minns Abbotts och Snidals definition av hard law från teoridelen; hard law definieras av dem som ett juridiskt bindande avtal med specificerade skyldigheter, i vilket tolkningsföreträde och regelimplementering delegeras till en oberoende auktoritet (Abbot & Snidal, 2000, s.1-2). Vi ska nedan argumentera för att IWT innehar dessa egenskaper. Precis som vi skrev i bakgrunden stipulerar avtalet en oberoende instans som är den som sist och slutgiltigt tillfogats auktoritet att tolka bestämmelserna (OSU, 2012). Denna instans, som kallas för "Court of Arbitrary", eller skiljedomstol på svenska, är den auktoritet som enligt avtalet har tolkningsföreträde. Avtalet är även bindande, vilket kan utläsas i paragraf 23 i appendix G. I denna paragraf står det att skiljedomstolens beslut är just slutgiltiga och *bindande* (IWT, 1960, appendix G). Utöver dessa bestämmelser består avtalet av en mängd paragrafer som specificerar avtalspartnernas skyldigheter (IWT, 1960). Dessa faktorer samlade innebär att avtalet kan definieras som ett av hard law-typ, vilket vi betraktar som den första förklaringen till varför IWT överlevt så länge.

Att avtalet präglas av en hard law-karaktär innebär även att risken för *auto-interpretation*, som vi nämnde i teoridelen, minskar. Finns där en skiljedomstol till vilken länderna erkänner rätten att tolka reglerna, vilket det här gör (IWT,

1960, paragraf 23, appendix G), minskar incitamenten för länderna att själva tolka bestämmelserna. Logiken kring varför ett avtal tjänar på att avtalsparterna själva inte tolkar reglerna efter eget intresse är som följer: en neutral skiljedomstol bidrar till förutsägbarhet, vilket i sin tur bidrar till större förtroende för avtalet, något som slutligen talar för att det ska överleva länge (Gopalan, 2007, s.691). Att skiljedomstolen i IWT enbart faller utslag i specifika dispyter genererar också ökad grad av tillit till domstolen hos Indien och Pakistan (1960, paragraf 23, appendix G). En förlust i ett mål innebär inte en absolut sådan. Beslutet i ärendet är på inga sätt avgörande på ett övergripande plan – inget land riskerar exempelvis att förlora kontrollen över hela flodsystemet, för att hårdra det. Detta bidrar till att länderna faktiskt vågar lämna över regeltolkningsrätten till en oberoende part såsom skiljedomstolen.

En tredje och viktig faktor som enligt funktionalismen kan förklara varför IWT fortfarande gäller, handlar om det Karen A. Mingst skriver angående form och funktion, vilket presenterades i teoridelen. Mingst menar att det enligt funktionalismen är viktigt att ett samarbetsform följer dess funktion. Det innebär att ett samarbete mår väl av att det avpolitiserats och främst hanteras av oberoende experter samt endast innefattar bestämmelser gällande det specifika problemet, i detta fall Indusystemet. Tanken är att samarbetet ska kunna fortgå tack vare att det är okontroversiellt och upprätthålls genom experter som i stora drag är överens om vad som är möjligt och rimligt (Mingst, 1981, s. 162). Detta var även initiativtagaren Lilienthals, som presenterades i bakgrundsavsnittet, tanke när han i början av 1950-talet skisserade en lösning för Indusproblematiken. Han hoppades att Indusarbetet tack vare dess apolitiska karaktär skulle kunna överleva och dessutom spilla över – genom *spill over*-effekten som nämndes i teoridelen – på andra områden, och genom detta minska de allmänna spänningarna länderna emellan (Lowi, 1995, s. 64). Huruvida det senare har skett finns inte utrymme att diskutera här, men vi kan konstatera att när avtalet utformades var man väldigt noga med att explicit skriva att det *endast* gällde just Indusystemet – sakligheten var viktig. Det står bland annat i artikel 11 att avtalet inte på något vis får utnyttjas till att hävda rätten för något som inte uttryckligen står i det. Det betonas även att avtalets bestämmelser inte på något vis får generaliseras eller utnyttjas för något som skett tidigare (IWT, 1960). Dessa egenskaper i avtalet går helt i linje med vad en funktionalist skulle rekommendera. Genom saklighet och avpolitisering kan även länder som annars inte skulle ingå formella avtal, finna vägar till långvarigt samarbete. Anses ett avtal inte politiskt, blir det även mindre kontroversiellt och dess chans till överlevnad blir större.

De tre faktorer som nämnts bidrar, enligt vår åsikt, till att ur ett funktionalistiskt perspektiv förklara hur det kan komma sig att avtalet överlevt sedan 1960. Nedan bemöts detta synsätt från ett defensivt realistiskt perspektiv, för att se hur man inom denna teori betraktar betydelsen av avtalets regler.

Även om IWT stipulerar ett antal formella förhållningspunkter som grundas mycket i funktionalistiska principer, går det inte att bortse ifrån den ojämna maktfördelningen i förhållandet Indien-Pakistan – vilken med fördel studeras med utgångspunkt från defensiv realism. Den skeva maktfördelningen mellan Indien och Pakistan beror huvudsakligen på två faktorer: geografi och politik. För det första måste hänsyn tas till Indiens fördelaktiga geografiska position, som är

uppströms med avseende på hur Indusfloden rinner. För det andra är Indien betydligt mäktigare rent politiskt, inte minst ur ett globalt perspektiv som en av världens politiska och ekonomiska stormakter. Betraktat utifrån defensiv realism är denna skeva maktbalans av större vikt än avtalets bestämmelser i försök att förklara IWT:s överlevnad.

Enligt freds- och konfliktforskaren Michael T. Klare ger IWT Pakistan rätten till drygt 80 procent av Indusflodens volym (Klare, 2002, s. 188). Med tanke på detta är det inte orimligt att anta att IWT på många sätt utvecklats med utgångspunkt från huvudsakligen Pakistans behov. Detta bekräftas av Miriam R. Lowi som poängterar att Pakistans geografiska position gällande Indus, som är nedströms i förhållande till Indien, sätter Pakistan i en beroendeställning där Indiens hanterande av Indusflodens vatten kan påverka vattenflödet i Pakistan väsentligt. Eftersom Pakistans hanterande av flodsystemet inte påverkar Indien på samma sätt har Indien en fördelaktig geografisk position (Lowi, 1995, s. 64-67).

Utöver den geografiska aspekten har både omvärlden och indiska staten, ända sedan självständigheten 1947, betraktat Indien som det land som utvecklats mest framgångsrikt efter den brittiska administrationen vid jämförelse mellan Indien och Pakistan. Miriam R. Lowi påpekar att Indien tidigt efter självständigheten hade en stark och effektiv regering samtidigt som Pakistans regering var betydligt svagare (Lowi, 1995, s. 64-67). Ingenting tyder på att förhållandet ser annorlunda ut idag (Landguiden, 2012). Även andra faktorer som belyses av realister, såsom länders storlek med avseende på areal och population, kan studeras för att snabbt inse omfattningen av Indiens dominerande ställning gentemot Pakistan (Mingst & Arreguín-Toft, 2010, s. 124).

Det är med andra ord inte svårt att se hur Indiens politiska och geografiska position sätter landet i en dominerande ställning i förhållande till sitt västra grannland. Intressant är att se om detta förhållande bidragit till att IWT överlevt, trots staternas frostiga relation. Intuitivt kan svaret tyckas vara nej. Ett mellanstatligt förhållande bestående av ojämn maktfördelning, där både Indien och Pakistan i många avseenden betraktar varandra som fiender, borde kanske snarare resultera i att avtalet avvecklas på sikt. Studeras frågan närmare identifieras dock förklaringar till att IWT överlevt 52 år under tillsynes ogynnsamma förutsättningar.

Med utgångspunkt från defensiv realism finns mycket som tyder på att IWT förstärker Indiens dominerande ställning, något som givetvis talar för att inte bara Pakistan utan även Indien har intresse av fortsatt samarbete. Att staters maktbalans påverkas vid samarbete kring flodsystem är inget unikt för Indien och Pakistan. Vattenexperten Anders Jägerskog påpekar i en avhandling om samarbetet kring Jordanflodens vatten att Israel vidhåller sin hegemoniska position genom att koppla vattenfrågan till andra politiska frågor (Jägerskog, 2003, s. 117).

Att IWT stärker Indiens dominerande ställning grundas utifrån insikten att avtalet är av mindre betydelse för Indien, samtidigt som den indiska regeringen är medvetna om hur viktigt avtalet är för Pakistan. Detta förhållande ger Indien framförallt två fördelar i den politiska dialogen kring Indusfrågan:

För det första kan Indien använda sitt deltagande i IWT som ett påtryckningsmedel för att få Pakistan att rätta sig efter indiska intressen. Detta kan man göra inom frågor som rör Indusfloden, men även inom andra politiska frågor, vilket som tidigare nämnts inte är i överensstämmelse med kapitel elva i IWT. I kapitlet klargörs att avtalet inte får utnyttjas till att hävda rätten över något som inte är nedtecknat i avtalet (IWT, 1960).

Det finns exempel på att Indien har använt avtalet som påtryckningsmedel. Den pakistanske antropologen och samhällsdebattören Adam Nayyar bekräftar att Indien indikerat att sanktioner mot Pakistan kan komma att inkluderas av Indiens utträde ur IWT (Nayyar, 2002). Denna möjlighet för Indien, att använda avveckling av avtalet som påtryckning för att påverka Pakistan att handla efter indiskt intresse, fungerar som ett starkt incitament för Indien att bevara samarbetet. Utifrån denna argumentation är det inte heller orimligt att betvivla att Indien menar allvar med hot om dessa typer av sanktioner.

För det andra får Indien en stor fördel i förhandlingarna tack vare sin tidigare nämnda geografiska position. Logiken är som följer: om Indien inte följer avtalet kan Pakistan exempelvis ta upp frågan i skiljedomstolen, som kommer med ett beslut. Vilka är då Pakistans handlingsalternativ om Indien väljer att inte följa beslutet? Det finns i princip två alternativ: (i) ytterligare sanktioner, (ii) träda ur avtalet. Ytterligare sanktioner ger inte IWT möjlighet till, vilket innebär att endast alternativ två återstår. Men som vi ser det ur ett defensivt realistiskt perspektiv är detta inget reellt alternativ. Skulle Pakistan träda ur avtalet, skulle Indien kunna återgå till att behandla sina delar av Indussystemet som endast sina egna, vilket skulle vara förödande för Pakistan. Att träda ur avtalet är en väg Pakistan absolut inte vill gå. Detta innebär att Pakistan är bakbundna på så sätt att alternativet att upphäva avtalet är mycket värre än alternativet att tillåta Indien att bryta det (inom rimliga gränser naturligtvis).

Dessa insikter visar dessvärre att reglernas betydelse, utifrån den defensiva realismens principer, inte är lika viktiga i praktiken i jämförelse med vad som uttrycks i avtalet. Pakistans beroende av avtalet och Indiens intresse av det som ett påtryckningsmedel ger här en förklaring till att det överlevt över fem decennier.

4.2 Förhöjd säkerhet och minskade transaktionskostnader

En annan förklaring till avtalets överlevnad bottnar i den defensiva realismens argumentation utifrån teorin om säkerhetsdilemmat. Miriam R. Lowi menar att vid samarbeten kring internationella flodsystem är ingen part beredd att ansluta sig till ett samarbete som kan resultera i att motpartens makt förstärks (Lowi, 1995, s. 192). Visserligen är Lowis resonemang rimligt på ett övergripande plan. Stater, framförallt rivaler som Pakistan och Indien, förhandlar med utgångspunkt från sitt eget bästa. Men tanken blir mer problematisk att applicera på ett mindre

plan där det kan tyckas omöjligt att inleda ett samarbete utan att kompromissa, vilket givetvis innefattar egna uppoffringar.

Möjligen ligger en förklaring till att IWT ursprungligen undertecknades utifrån Indien och Pakistans ömsesidiga säkerhetsmässiga nytta av ett gemensamt avtal. För precis som hävdas inom defensiv realism, så kan institutionsbyggande göra säkerhetsdilemmats effekter mindre påtagliga (Lamy, 2008, s 130-131). Att säkerheten för både Indien och Pakistan förhöjs är dock inget som sker på en generell säkerhetspolitiskt nivå. Detta bekräftas av ländernas fortsatta dispyt kring kashmirfrågan samt det faktum att IWT, enligt kapitel elva, uttryckligen begränsar avtalets tillämpning till att enbart gälla det som stipuleras i avtalet (IWT, 1960). Nyhetsbyrån BBC menar till och med att IWT är det enda fungerande avtalet som existerar mellan Indien och Pakistan (BBCf, 2012). Att avtalet höjer ländernas säkerhet enbart med avseende på Indusfloden kan dock vara nog så viktigt. Flodens vatten är som bekant en viktig livlina för miljontals människor, huvudsakligen i Pakistan. Den ökade förutsägbarhet avtalet ger möjlighet till är något som båda länderna gynnas av, varför det ligger i bådas intresse att det ska fortsätta gälla.

Betydelsen av internationell säkerhet betonas även av statsvetarna Karen Mingst och Ivan Arreguín-Toft. Visserligen argumenterar dessa utifrån mer klassiska typer realistisk teori, men dessa perspektiv kan vara nog så viktiga för att förstå många grundantaganden som bygger upp defensiv realism. Mingst och Arreguín-Toft påpekar att det är kostsamt för stater att agera i ett internationellt system som bygger på osäkerhet, och bekräftar att stater gynnas av att verka i värld som kännetecknas av förutsägbarhet (Mingst & Arreguín-Toft, 2010, s. 225). Att IWT med stor sannolikhet bidrar till mer förutsägbarhet är förmodligen få som betvivlar. Om antagandet stämmer bör det betraktas som en viktig förklaring till överlevnaden av IWT.

Ur ett funktionalistiskt perspektiv kan IWT:s överlevnad också förklaras utifrån nytta. Dock ligger fokus inte här på den större säkerhetspolitiska nyttan som kan fås utifrån realistiska spelregler, utan på ett mer avtalsfokuserat perspektiv. Man fokuserar här i stället på vilken nytta avtalet, genom dess bestämmelser, ger i form av minskade transaktionskostnader och hur detta ger länderna incitament att hålla det vid liv.

I IWT:s artikel sex stipuleras hur länderna ska arbeta med datautbyte. Datan ska gälla sådana saker som dagliga observationer av systemets vattenflöden och hur mycket vatten som förs in och ut ur ländernas vattenreserver. Vidare säger artikeln att länderna på begäran ska utlämna all data som har med flodsystemet att göra, i den mån de har tillgång till den (1960, artikel 6).

I denna artikel ligger förmodligen en av delförklaringarna till avtalets överlevnad, enligt den definition av funktionalism vi analyser utifrån. Anledningen är att avtalet blir mer kostsamt att lämna ju längre det varit gällande. Ju längre man samarbetat kring ett område, desto bättre och effektivare blir samarbetet, och desto högre blir tröskeln att lämna det. Faran med datautbyte är att parterna inte litar på att den data som förmedlas är korrekt, detta inte minst när det gäller datautbyte mellan två rivaler. Problemet har nyligen åtgärdats till viss del, då

länderna har kommit överens om att Indien i de delar av Kashmir man kontrollerar ska installera ett nytt system som i realtid övervakar och överför data kring systemets vattenkvalitet och -kvantitet (The News, 2012). Detta bidrar dels till att ytterligare förbättra och effektivisera samarbetet, dels till att minska ländernas misstänksamhet gentemot varandra. Det senare är troligtvis av stor vikt, vilket bekräftas av professor Gopalan, som hävdar att chanserna till ett avtals överlevnad ökar när avtalspartnernas misstänksamhet gentemot varandra minskar (2007, s. 699).

För att sammanfatta kan man säga att IWT har överlevt delvis tack vare det datautbyte som skett och utvecklats under drygt 50 år, ett datautbyte båda länderna är intresserade av eftersom det bidrar till minskade transaktionskostnader. För att datautbytet ska fortskrida, krävs att även avtalet gör det, varför det ligger i ländernas intresse att bevara det.

4.3 Efterlevnad och internationell påverkan

Som tidigare nämnts betonar defensiva realister risken för att vissa stater tenderar att fuska vid samarbete (Lamy, 2008, s 130-131). När det gäller Indusfloden finns ett frekvent förekommande mönster. Detta ser ut som följer: Indien initierar infrastrukturprojekt i anslutning till Indusfloden på sin sida av gränsen – oftast projekt som inbegriper dammbyggen och utveckling av vattenkraft. I ett flertal fall resulterar projekten i protester från Pakistan, som menar att dessa på olika sätt strider mot överenskommelserna i IWT.

Ett exempel är Baglihar-konstruktionen i Jammu- och Kashmirprovinsen (Stabel & Du, 2004, s. 316). Byggandet av Baglihardammen påbörjades år 2000 och skulle vara färdigt att tas i bruk redan 2006. Men protester från Pakistan, som menade att bygget inte var förenligt med IWT, försenade projektet. Pakistans president Asif Ali Zardari uttryckte oro och irritation i anslutning till ländernas förhandlingar kring Baglihar och menade att inskränkningar på IWT *"...would damage the bilateral ties the two countries had built over the years."* (BBCg, 2008). Samtidigt betonade Indiens premiärminister Manmohan Singh projektets betydelse: "This dam is key to the state's development." (BBCg, 2008). Kanske var det just för att projektet diskuterades på högsta regeringsnivå som Världsbanken till slut, 2007, gick in och beslutade att Indien bland annat skulle sänka dammhöjden med 1.5 meter, samtidigt som man avvisade många av kraven riktade från Pakistan (BBCg, 2008).

Flera exempel finns på andra indiska damprojekt, såsom Tulbulprojektet, vilka stoppats efter påtryckningar från Pakistan som hänvisar till bestämmelser i IWT (TIE, 2011). Utifrån ett defensivt realistiskt perspektiv är denna verklighet intressant. Dels eftersom Indien ständigt tycks lockas av frestelsen att avvika från överenskommelsen i IWT, och dels eftersom Indien tenderar att ta hänsyn till Pakistans protester genom att göra uppehåll i byggnationerna under pågående dispyter och förhandlingar. Alternativet hade givetvis varit att Indien fullföljer

projekten utan hänsynstagande till Pakistans kritik. Men precis som defensiv realism framhåller kan institutionsbyggande, vilket IWT är ett exempel på, göra riskerna för fusk mindre påtagliga (Lamy, 2008, s. 130). En av de förmodligen viktigaste förklaringarna till varför Indien trots allt stoppar byggnationerna är de sanktionsmöjligheter som stipuleras i avtalet. En annan förklaring kan hämtas från statsvetaren Georg Sörensen och dennes resonemang. Sörensen påpekar att internationella normer påverkar utövandet av politik (Sörensen, 2011, s. 113). I Indusfallet är det mycket möjligt att framförallt Indien påverkas av och rättar sig efter upplevda eller faktiska förväntningar från andra internationella institutioner, såsom Världsbanken. Nedan diskuteras detta mer ingående, men ur ett funktionalistiskt perspektiv.

I försök att förklara varför exempelvis institutionella samarbeten blir långvariga uppmärksammas inom funktionalismen - liksom inom den defensiva realismen - de normer som internationella institutioner ger upphov till. Men i denna diskussion ligger inte fokus på de fördelar institutionsbyggandet, i form av exempelvis IWT, ger i sig, utan på den påverkan som andra internationella organisationer och institutioner har. Det handlar här om att länder följer avtal för att behålla eller förbättra sitt rykte även inom andra avtal, vilket nämndes i teoridelen (Gopalan, 2007, s.690). I detta fall är det rimligt att den organisation hos vilken man vill behålla eller bygga upp ett gott rykte är Världsbanken. Detta av två anledningar: (i) Världsbanken är den institution som medlade fram IWT, som lovade att bidra med stora pengar till samarbetet och som dessutom är en avtalspartner (OSU, 2012). (ii) Världsbanken har en mängd projekt i Indien – i juni 2010 hade man lånat ut totalt 21,4 miljarder dollar på 75 olika projekt runt om i landet. (Worldbank, 2008).

Varför fokus här läggs på Indien och inte Pakistan är att, som tidigare diskuterats, landet teoretiskt sett har större incitament och möjligheter att inte följa IWT. De 21,4 miljarderna som banken lånar ut går till projekt såsom infrastruktursatsningar, humanitär utveckling och utvecklingsprojekt på landsbygden (Worldbank, 2008). Detta är lånebidrag Indien troligtvis inte gärna vill bli av med. Möjligtvis skulle ett dåligt agerande av Indien i Indusfrågan minska deras möjligheter att få fortsatt ekonomiskt stöd från Världsbanken. I medvetenhet kring detta är det inte orimligt att Indien följt IWT, inte enbart på grund av att man har något konkret att tjäna på det, utan även med tanke på att man vill bevara ett gott rykte och visa att man är en trovärdig avtalspartner - för att på sätt fortsätta dra nytta av andra internationella institutioner och samarbeten. Denna tankegång bejakas av professor Gopalan i sin artikel "Indian – Pakistan relations: Legalization and Agreement Design". Gopalan lyfter fram ett citat i vilket en författare anser att Indien har följt avtalet så pass mycket som de har då de vill "visa världen att de betar sig ansvarsfullt" (Gopalan, 2007, s. 700, vår översättning). Trots att det är svårt att finna faktiska, empiriska belegg för detta tankesätt, är det mycket som talar för att faktiska eller mer subtila – kanske rentutav upplevda – förväntningar från utomstående internationella institutioner påverkar de aktuella avtalsparternas beteenden. Vi anser helt enkelt att man enligt funktionalismen kan hävda att avtalet följts och överlevt delvis tack vare det tryck övriga internationella institutioner ger upphov till.

4.4 Sammanfattning av analysresultat

Nedan ges två sammanfattningar av de resonemang som förts inom ramen för respektive teori i analysavsnittet. Först repeteras de aspekter som studerats utifrån funktionalism. Sedan återges de empiriska resonemang som presenterats med hänsyn till defensiv realism.

Tre skäl till att avtalet överlevt över 52 år och två krig har diskuterats utifrån en funktionalistisk synvinkel. De två första har med avtalet i sig att göra. Avtalets bestämmelser har analyserats och blivit en del av förklaringen. Den kanske viktigaste punkten här är den att avtalet har begränsats till att explicit och tydligt enbart gälla just Indusystemet. Till detta kommer bestämmelser som säger att bestämmelserna inte på något sätt får anses gälla något som inte uttryckligen tas upp i avtalet. Detta går helt i linje med det funktionalistiska tänket kring form efter funktion. Man är inom funktionalismen övertygad om att man kan få fram avtal mellan rivaliserande länder bara man lyckas sluta avtalen kring sakfrågor, frågor som ter sig apolitiska. Det är just det man här har lyckats med, varför avtalet har kunnat överleva så länge. Den andra punkten vi diskuterade var att det datautbyte som sker enligt avtalets bestämmelser leder till minskade transaktionskostnader för länderna när det gäller informationsutbyte och övervakning. Dessa minskade transaktionskostnader fungerar som ett incitament för länderna att fortsätta samarbetet. Den tredje punkten vi tog upp har inte med avtalet i sig att göra. Här handlar det om externa internationella institutioner och den påverkan de ger uttryck för. Vi argumenterar för att även om denna påverkan är svår eller omöjlig att fastställa i empirin, så finns det anledning att tro att den spelar roll. Bara det faktum att Världsbanken lånat ut över 21,4 miljarder dollar till Indien och att banken är en avtalspartner, ger oss anledning att anta att det ligger i exempelvis Indiens intresse att följa avtalet för att på så vis behålla och kanske även förbättra sitt goda rykte hos Världsbanken – och även andra internationella institutioner för den delen – för att på så vis fortsätta kunna ta emot stöd från den.

Tre förklaringar till IWT:s överlevnad har även presenterats utifrån ett defensivt realistiskt perspektiv: en förklaring gällande Indiens dominerande roll, en förklaring utifrån ett gemensamt säkerhetsperspektiv samt en förklaring som betraktar framförallt Indiens efterlevnad av avtalet. När det gäller Indiens dominerande roll så betraktades denna utifrån såväl politiska som geografiska aspekter. En hypotes i denna diskussion berör Indiens intresse att låta avtalet fortleva eftersom landets medverkan kan användas som påtryckningsmedel för att med större framgång driva intressen i andra bilaterala ärenden med Pakistan. Den andra diskussionen presenterade en förklaring utifrån mer gemensamma intressen gällande förhöjd säkerhet. Det ligger både i Indien och Pakistans intresse att åtnjuta högre förutsägbarhet gällande det gemensamma Indusystemet, även om avtalet inte bidragit till att samarbete utvecklats inom andra områden på det sätt man förmodligen hoppades i början på 1960-talet. Den tredje och sista analysen belyste återigen Indiens funktion. Tydligt är att Indien vid ett flertal tillfällen frestats att avvika från gemensamma bestämmelser i avtalet, vilket resulterat i högljudda protester från Pakistan. Intressant i dessa fall är att Indien i stor

utsträckning respekterat protesterna genom att stoppa projekt och invänta beslut från mer oberoende instanser som Indus Permanent Commission samt Världsbanken. En möjlig förklaring till detta är som nämndes att Indien är medveten om de internationella förväntningar man omges av, och att bryta mot avtalet i alltför stor utsträckning skulle förmodligen inte accepteras av exempelvis Världsbanken.

Dessa punkter bildar, enligt vår uppfattning, en bra förklaring till varför avtalet överlevt så länge.

5 Slutdiskussion

Hur kan man förklara att IWT överlevt i 52 år? Vilken av de två teorier vi valt förklarar bäst denna överlevnad? Så lyder frågorna vi vill svara på i denna undersökning.

Innan vi slutligen besvarar frågeställningen börjar vi med att diskutera behovet av vidare forskning i ämnet. Därefter jämförs funktionalismens och den defensiva realismens olika fokus. Jämförelsen följs av ett stycke vilket presenterar den delförklaring som vi anser vara av störst vikt när det gäller att förklara IWT:s överlevnad - det vill säga den delförklaring som bäst besvarar vår frågeställning. Slutligen upprepar vi behovet av vidare forskning och öppnar upp för möjligheten till andra orsaker som förklaring till avtalets överlevnad, vilka inte inryms i denna undersökning.

Självklart genererar vår analys ingen fullständig förklaring kring Indusproblematiken och det faktum att IWT kommit att överleva över fem decennier. Mer forskning är nödvändig för att uppnå en så heltäckande förståelse som möjligt. Vi ska nu ge förslag på möjliga analyspunkter för vidare forskning. Till att börja med skulle man kunna studera Världsbankens roll djupare. Exempelvis: hade IWT överlevt även utan Världsbanken som avtalspartner? En annan möjlig analyspunkt skulle kunna vara hur avtalet påverkats av samarbete kring andra känsliga frågor. Till exempel kan man studera om en positiv utveckling i Kashmirfrågan leder till en mer positiv utveckling i samarbetet kring IWT. Frågan skulle även kunna studeras utifrån ytterligare en teori, förslagsvis någon form av konstruktivism. Förhoppningsvis utgör också våra delförklaringar startpunkter för vidare forskning.

Som vi sett har funktionalismen och den defensiva realismen olika fokus. En funktionalistisk infallsvinkel tenderar att belysa avtalet i sig, vilket exempelvis inkluderar IWT:s bestämmelser och konsekvenserna av dessa. Den defensiva realismens fokus ligger ofta bortom avtalets bestämmelser och riktar in sig på större säkerhetspolitiska koncept såsom överbrygning av säkerhetsdilemmat och maktbalanser. Eftersom båda teorierna väl förklarar avtalets överlevnad på olika sätt kommer vi här inte att välja vilken teori som föredras, vilket vår tanke var från början – fokus ligger istället på teoriernas delförklaringar. Vi anser att alla förklaringsmodeller som tagits upp i analysdelen fungerar och var för sig ger delförklaringar till varför IWT överlevt så länge. Med andra ord kan ingen av dem helt förkastas. Vi får snarare gå åt andra hållet: lyfta fram den delförklaring som enligt vår åsikt bäst besvarar frågeställningen. Nedan presenteras den delförklaring vi anser vara av störst vikt. Den hämtas från funktionalismen.

Den viktigaste delförklaringen är enligt vår åsikt den angående form efter funktion. Tack vare avtalets utformning har IWT inte betraktats som kontroversiellt. Den sakliga och av historien oberoende utformningen har gett

avtalet de apolitiska förutsättningar som (i) krävdes för att det överhuvudtaget skulle komma till stånd och (ii) krävs för att möjliggöra dess överlevnad. Eftersom Indien och Pakistan dessutom erkänt officiellt att systemets vatten räcker till båda (se 1.4.2) finns inga stora incitament till konflikt kring avtalet. Ingetdera av länderna behöver vara oroliga att avtalet ska skada dem. Visserligen har Indiens president Manmohan Singh uttalats sig om att han vill konstruera vattenkraft som, enligt Singh, är nödvändigt för landets utveckling – se del 4.3. Men det faktum att Indien än så länge respekterat Pakistans protester mot dessa projekt – protester som grundas i IWT - visar att Indien ändå underordnar sig avtalets bestämmelser. Hade avtalet utformats på annat sätt eller utifrån andra förutsättningar – exempelvis att det framförhandlats utan att länderna var överens om att vattnet räcker väl till båda – kanske Indien inte sett andra möjligheter än att bryta mot avtalets bestämmelser. Vi anser därmed att avtalets apolitiska karaktär med form efter funktion har varit avgörande för dess överlevnad, och därmed möjligen den viktigaste förklaringsfaktorn.

Vi vill betona att detta ställningstagande är ett resultat av just vår undersökning. Som tidigare nämnt är vi medvetna om att det med stor sannolikhet finns andra förklaringar som minst lika bra, eller bättre, förklarar IWT:s överlevnad. Med detta i åtanke anser vi dock att de resultat som presenterats i denna undersökning ger tillfredställande och rimliga förklaringar till hur IWT kommit att överleva under tillsynes ogynnsamma omständigheter.

6 Referenser

Skriftliga källor

Dinar, Shlomi, 2008. *International Water Treaties. Negotiation and cooperation along transboundary rivers*. 1 uppl. New York: Routledge.

Esaiasson, Peter – Gilljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2012. *Metodpraktikan*. 4 uppl. Stockholm: Norstedts Juridik.

Haas, Ernst B., 1964. *Beyond the Nation-State: Functionalism and International Organization*. 1 uppl. Kalifornien: Stanford University Press.

Jervis, Robert, 2011 [1978]. ”Cooperation under the security dilemma”, i Mingst, Karen A. – Snyder, Jack L., *Essential Readings in World Politics*. New York: W.W. Norton & Company, s. 335-349.

Jägerskog, Anders, 2003. *Why states cooperate over shared water: The water negotiations in the Jordan River Basin*. Avhandling, Linköping: Department of Water and Environmental Studies, Linköping University.

Klare, Michael T, 2001. *Resource Wars: The New Landscape of Global Conflict*. 1 uppl. New York: Henry Holt and Company.

Lamy, Steven L., 2008. ”Contemporary mainstream approaches: neo-realism and neo-liberalism”, i Baylis, John – Smith, Steve – Owens, Patricia, *The Globalization of World Politics*. Oxford: Oxford University Press, s.124-141.

Lowi, Miriam R, 1995. *Water and Power*. 2 uppl. Storbritannien: Cambridge University Press.

Mingst, E. Karen – Arreguín-Toft, M. Ivan, 2010. *Essentials of International Relations*. Femte uppl. New York: W.W. Norton & Company.

Saeter, Martin, 1998. *Comprehensive Neofunctionalism: Bridging Realism and Liberalism in the Study of European Integration*. 1uppl. Oslo: Norwegian Institute of International Affairs.

Stabel, B. – Du, C., 2004. ”Problems and experience in temperature control for mass concrete of Baglihar gravity dam with long construction blocks”, i Wieland, Martin (red.) – Ren, Qingwen (red.) – Tan, John S.Y. (red.), *New Developments in Dam Engineering*. London: Taylor and Francis Group, s. 315-323.

Sörensen, Georg, 2011. ”’Big and Important Things’ in IR: Structural Realism and the neglect of changes in statehood”, i Booth, Ken (red.), *Realism and World Politics*. Oxon: Routledge, s.107-124.

Tang, Shiping, 2010. *A Theory of Security Strategy for Our Time: Defensive Realism*. 1 uppl. USA: Palgrave Macmillan.

Elektroniska källor

Abbott, Kenneth W. – Snidal, Duncan, 2000. ”Hard and Soft Law in International Governance” [elektronisk], *International Organization*, volym 54, nr 3, s.421-456.

Al-Jazeera, Hemsida, [elektronisk] 2011. Tillgänglig: <http://www.aljazeera.com/indepth/spotlight/kashmirtheforgottenconflict/2011/07/20117812154478992.html> . Hämtdatum: [2012-05-30]

BBCa (British Broadcasting Corporation), Hemsida, [elektronisk] 2011. Tillgänglig: http://www.bbc.co.uk/history/british/modern/partition1947_01.shtml. Hämtdatum: [2012-05-16]

BBCb (British Broadcasting Corporation), Hemsida, [elektronisk] 2012. Tillgänglig: http://news.bbc.co.uk/hi/english/static/in_depth/south_asia/2002/india_pakistan/timeline/1947_48.stm . Hämtdatum: [2012-05-16]

BBCc (British Broadcasting Corporation), Hemsida, [elektronisk] 2012. Tillgänglig: http://news.bbc.co.uk/hi/english/static/in_depth/south_asia/2002/india_pakistan/timeline/1965.stm. Hämtdatum: [2012-05-16]

BBCd (British Broadcasting Corporation), Hemsida, [elektronisk] 2012. Tillgänglig: http://news.bbc.co.uk/hi/english/static/in_depth/south_asia/2002/india_pakistan/timeline/1971.stm. Hämtdatum: [2012-05-16]

BBCe (British Broadcasting Corporation), Hemsida, [elektronisk] 2012. Tillgänglig: http://news.bbc.co.uk/hi/english/static/in_depth/south_asia/2002/india_pakistan/timeline/1998.stm. Hämtdatum: [2012-05-16]

BBCf (British Broadcasting Corporation), Hemsida, [elektronisk] 2012. Tillgänglig: <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-india-17655694> . Hämtdatum: [2012-05-16]

BBCg (British Broadcasting Corporation), Hemsida, [elektronisk] 2012. Tillgänglig: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/7666573.stm>. Hämtdatum: [2012-05-16]

Gerlak, Andrea K. – Grant, Keith A, 2009. ”The Correlates of Cooperative Institutions for International Rivers” [elektronisk], i Volgy, Thomas J. (red.) – Sabic, Zlatko – Roter, Petra – Gerlak, Andrea K, *Mapping the New World Order*. West Sussex: Wiley-Blackwell, s. 114-147.

Gopalan, Sandeep, 2007. ”India-Pakistan Relations: Legalization and Agreement Design” [elektronisk], *Journal of Transnational Law*, volym 40, nr 3, s.687-716.

Indus Waters Treaty, 1960 [elektronisk]. <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/SOUTHASIAEXT/0,,contentMDK:20320047~pagePK:146736~piPK:583444~theSitePK:223547,0.html>. Hämtdatum: [2012-05-16]

Landguiden, Hemsida [elektronisk], 2011. Tillgänglig: <http://www.landguiden.se/> (sökord 1: Indien; sökord 2: Pakistan). Hämtdatum: [2012-05-16]

Mingst, Karen A., 1981. ”The Functionalist and Regime Perspectives: The Case of Rhine River Cooperation” [elektronisk], *Journal of Common Markets Studies*, volym 20, nr 2, s. 161-173.

Nayyar, Adam, 2002. *What Indus Waters Treaty Means* [elektronisk]. <http://ipripak.org/factfiles/ff45.shtml>. Hämtdatum: [2012-05-16]

NE (Nationalencyklopedin), Hemsida, [elektronisk] 2012. Tillgänglig: <http://www.ne.se/> (sökord: Världsbanken). Hämtdatum: [2012-05-20]

OSU (Oregon State University), Hemsida, [elektronisk] 2012. Tillgänglig: http://www.transboundarywaters.orst.edu/research/case_studies/Indus_New.htm. Hämtdatum: [2012-05-16]

The News, Hemsida, [elektronisk] 2012. Tillgänglig: <http://www.thenews.com.pk/Todays-News-13-13729-Track-II-Pakistan-India-move-to-avert-water-war> . Hämtdatum: [2012-05-16]

TIE (The Indian Express), Hemsida, [elektronisk] 2011. Tillgänglig: <http://www.indianexpress.com/news/tulbul-project-indiapak-talks-today/788727/>. Hämtdatum: [2012-05-16]

TVA (Tennessee Valley Authority), Hemsida, [elektronisk] 2012. Tillgänglig: <http://www.tva.com/abouttva/index.htm>. Hämtdatum: [2012-05-16]

UNIS (United Nations Information Service), Hemsida [elektronisk] 2001.
Tillgänglig: <http://www.unis.unvienna.org/unis/pressrels/2001/sgsm7738.html>.
Hämtdatum: [2012-05-16]

Wolf, Aaron T, 2007. *Shared Waters: Conflict and Cooperation* [elektronisk].
<http://www.cabnr.unr.edu/saito/Classes/nres400/readings/wolf07.pdf>. Hämtdatum:
[2012-05-16]

Worldbank, Hemsida, [elektronisk] 2008. Tillgänglig:
<http://www.worldbank.org.in/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/SOUTHASIAEXT/INDIAEXTN/0,,contentMDK:22019695~pagePK:141137~piPK:141127~theSitePK:295584,00.html>. Hämtdatum: [2012-05-16]

